

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
Szerkesztőség.

Égész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre
7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Kapunyítás előtt

Budapest, augusztus 31.

(E. Á.) A régi rómaiaknál nagyjelentőségű aktus volt, midőn Janus templomának ajtajait kinyitották. Azt jelentette e vallásos szertartásszerű tény, hogy Róma háborút kezd s az istenek segítségét kéri a baha létének, hatalmának és dicsőségének érdekében. A mi korunk már nem a háboruszkodás kora. A haza sorsa nem a csatásokon egymással összemérkőző fegyveres hadseregek viaskodásán dől el. A modern államok fennállásának, hatalmának és dicsőségének legszilárdabb alapja és legerősebb biztosítéka a nemzetek kulturális haladása; a küzdelem szintere nem a csatások, hanem az — iskola. Ezért méltán párhuzamba helyezhetjük a Janus-templom ajtajának feltárásával azt az aktust, amely a holnapi napon fog szerte e hazában mindenütt végbemenni, amidőn megnyitják az iskolák csarnokait, hogy kapuikon örömmel és lelkesedéssel tóduljon be a nemzet ifjúsága, felvértezni magát arra a kemény, de dicső harcra, amely reá vár a közel jövőben, mikor majd átveszi a mostani nemzedéktől az államfenntartás, a nemzetkonsolidálás nagyfontosságú, terhes munkáját.

De midőn örömmel buzdulunk fel, látva az élénk sürgést és tolongást, mely hazánk mivelődésének e legszükségesebb alaptényezői: az iskolák kapui körül tapasztalható; midőn csak helyesíróleg vesszük tudomásul, mennyire gyarapszik fönn és alant azoknak száma, akik önként, minden kényszer alkalmazása nélkül, sőt olykor még óvó intelem ellenére is fölkeresik az alsó-, közép- és felsőfokú iskolák termeit, nem törődve azon súlyos tengerrel és azzal a sok áldozattal, mit ez elhatározás reájuk ró, — midőn mindezek

örülni és lelkedni tudunk: addig másfelől nem nyomhatunk el bizonyos fájó érzést, némi sőtét aggodalmat, ha meggondoljuk ama kevésbé lelkesítő mellékkörülményeket, amelyekkel ez a buzgó iskoláztatás kapcsolatos.

Első sorban fáj annak tudata, hogy ma már nemcsak a szülők, hanem maguk az ifjak, sőt gyermekek is nem annak tekintik az iskolát, ami tulajdonképpen; nem értelemfejlesztő, erkölcsnemesítő intézménynek, a nemesebb emberi eszmék: vallás, hazaszereget, emberi tökéletesedés veteményes-ágyának, hanem — bizonyítvány- és diplomagyárnak, kenyérszító-boltnak. Ez pedig sokat levon annak a lelkesedésnek és felbuzdulásnak az értékéből, mely így, tanév elején tapasztalható. Az a katona, ki tudja, hogy hazájának dicsőségéért, nemzetének függetlenségéért harcol, nemes elzántsággal és halált megvető hősiességgel száll szembe a lefenyegetőbb veszéllyel is. De aki tudja, hogy az ő küzdelme csak anyagi előnyökért vált szükségessé, alárendelt jelentőségű politikai vagy diplomáciai kiküldetés folytán az is fog ugyan harcolni a fegyver becsületéért, a kitűzött cél mielőbbi gyors elérése érdekében, de nem viszi lelkének egész valóját, az eszme iránti lelkesedés csodaterő tüzeit a harcra.

Sajnos, ez utóbbi kategóriába sorolhatjuk a mi ifjúságunk nagy részét is. Tanulnak az osztályzatért, a bizonyítványért, a tandíjmentességért, az ösztöndíjakért, a várható jövedelméért, a kenyérért. Csak csekély ma már azon ifjaknak száma, akiket tisztá, romlatlan idealizmus, a szépnak, jónak és igaznak szeretete, a szellemi és erkölcsi tökéletesedés vágya vezérelne — ha csak ösztönserőleg is — tanulói pályáján. Nem akarjuk ezzel rosszalni a szülők azon intencióját, hogy az iskolák útján akarnak gyermekeik-

nek leendő megélhetéséről gondoskodni s őket a létért való küzdelemre előkészíteni s nem akarjuk az iskolának ez irányban való fontosságát kicsinyelni. De az a nézetünk, hogy ennek a képességnek megszerzése nem lehet az iskolák célja, hanem minden jóra való és hivatása magaslatán mozgó iskoláztatásnak elmaradhatatlan eredménye. Az iskolai nevelés főcélja, amit az ifjakban is tudatosá kellene tennünk, az ember szellemi és erkölcsi tökéletesedésének előmozdítása, a mult nemzedék szellemi hagyományának átadása megőrzés és fejlesztés céljából. És tegyük hozzá: amely ifju ebben a tudatban és ez érzéstől áthatva végzi tanulmányait, az nagyobb energiával fog a munkának és nagyobb sikereket fog elérni; tehát az anyagi küzdelem terén is jobban megállja helyét, mint az, ki hideg számítással, a tudomány igaz szeretete nélkül tanul csakis azért, hogy — kenyere legyen. Így tehát még a kenyérkeresetre való minősítés érdekében is kívánatos, ha az ifjakban az ideális felfogást ápoljuk és fejlesztjük s nem zavarjuk e szent világnézetet időelőtti anyagi célok kitűzésével, holmi pályamutatók, hivatalisták és más, nem éppen kedélynemesítő olvasmányok útján.

Hogy mi az oka az ideális felfogás e megfogyatkozásának, azt mindnyájan tudjuk és érezzük. Oka maga az iskola, mely osztályoz és évenként három bizonyítványt is gyárt; oka a szülők, akik már elemi iskolás gyermeküknek meghatározzák a leendő pályájukat, azt papnak, azt közjegyzőnek, a harmadikat miniszteri tanácsosnak szánván; és oka maga a társadalom, amely nem egyéni belső érték, hanem születés, rang és vagyon szerint értékeli az embereket. Mindezek felett pedig van az iskolának még egy eredendő büne az idealizmus elfojtása körül s ez a százezerszer ta-

REGÉNY

SZEGÉNY EMBEREK.

(Foma Gorgyjejev).

Írta: GORKIJ MAXIM.

(63)

A pénz csörög, úgy röpül az emberek feje fölött, mint a bőreg, az emberek pedig utána kapkodnak, az arany és ezüst csörög, az üvegek csörögnek, a dugók pattannak, valaki sir s egy bánatos asszonyhang énekel:

Csak élni, élni, amíg lehet
S ne nőjön aztán se fő, se fal!

Ez az örült kép befészkelte magát Foma agyába s egyre erősebben, élesebben jelentkezett. Valami nagy, határozatlan érzést támasztott, melyben félelem, lázadás, szánurom, harag vegyült össze. Mindez erőltetett kívánsággá lett Foma lelkében, amelynek hatalma majd szétrepesztette Foma mellét. Szembe könyvek toltultak, kiáltani szeretett volna, ordítani, mint az állat, minden embert meg akart ijesztani, meg akarta őket akasztani eszelen rohanásukban, valami újat akart beleönteni életük zürzavarába, valamit mondani akart nekik, utjaikat akarta irányítani, nehogy egymásra törjenek.

Nagy és erős vágy éledt benne, hogy megragadja a fejüket, egymástól elszakítsa őket, hogy megvorja őket, hogy becézze őket, szemrehányásokat tegyen nekik, vagy valami világosságot gyújtson előttük.

Nem volt meg a hozzávaló ereje. Nem voltak sem szavai, sem tüze, csak egyetlen vágya volt, amely világos volt előtte, de kivihetetlen.

Elképzelte, hogy ő kivüle áll az életnek, a völgy szélén, amelyben az emberek laknak. Látta, hogy mily erősen áll ő a lábán s milyen hallgatag. Oda szeretett volna kiáltani az embereknek:

— Hogyan éltek? Nem szegyeilitek magatokat?

— Jó. De hogy lesz az, ha az emberek meghallják az ő szavát s megkérdezik:

— Hát hogyan élünk?

Erezte, hogy mihelyt ezt a kérdést vetik föl előtte, le kell ugrania a mélységbe, az emberek lábaithoz, oda, ahol a mindent összezúzó malomkör forg. Pusztulásán pedig bizonyára mindenki kacagna.

Olykor nagyon szorongatta lelkét ez a gondolat. Ajkairól összefüggéstelen és értelmetlen szavak áradtak és szinte belezúzott ebbe a szörnyű munkába. Olykor azt gondolta, hogy a sok szeszies ital már megbontotta az agyát s hogy ez a sok és rettenetes, ijesztő és szomorú gondolat ezért kavargó az agyában. Olykor nagy megértéssel elriasztotta ezeket a képeket lelkéből, de mihelyt egyedül volt s kijózanodott, újra agy-rémek kínozták s kifárasztották. A szabadság utáni vágyódás egyre jobban kínozza, egyre erősödött benne. De gazdagságának bilincseitől nem tudott megszabadulni. Majakin, aki még volt hatalmazva, hogy az üzletet vezesse, arra törekedett, hogy nap-nap mellett érezze az üzleti gondokat. Aki fizetni akart, hozzá fordult, aki szállítani akart, őt kereste, a hivatalnokok minden ügyben az ő tanácsát kérték s még olyan munkával is elhalmozták, amelyet eddig a maguk felelősségére végeztek. Ha vendéglőbe ment, utána mentek, kérdésekkel ostromolták s tanácsot kértek, hogy mi hogyan történjék. Foma minden kérdésre felelt, gyakran nem is tudta, hogy miről van szó, de felelt. Természetes, hogy ilyenkor rossz utasítást adott s a személyzet éppen az ellenkezőjét csi-

nálta annak, amit Foma tanácsolt. Ez kedvetlenül tette s azt hitte, hogy személye ellen intéznek támadásokat s hogy neveltségű akarják tenni. Erezte, hogy mindebben Majakin ügyes keze van, megértette, hogy az öreg evvel akarja őt sarokba szorítani, hogy aztán arra kelljen mennie, amerre az öreg akarja. Együttal észrevette azt is, hogy üzletének nem ő az ura már, hanem csak közönséges alkalmazottja. Ez bosszantotta, még jobban elidegenítette Majakintól s egyre jobban élesztette kedvét, hogy megváljon az üzletől még akkor is, ha az üzlet belopusztul. Valóságos szenvedélyjével szórta a pénzt a vendéglőkben és lebujszokban. Amde ez nem tartott sokáig. Majakin megszüntette a bankokkal való összeköttetést s minden betétet fölmondott. Foma észrevette, hogy váltót már nem fizetik ki olyan szívesen, mint azelőtt. Ez sietette hiúságot, de valósággal megdöbben, mikor arról értesült, hogy Majakin azt a hírt terjeszti róla kereskedő-körökben, hogy esze meghibbant s hogy talán gondokká válna kell helyezni. Foma azt hitte, hogy Majakin hatalmának nincs határa s nem mert senkitől sem tanácsot kérni. Meg volt győződve, hogy az üzleti világban Majakin leggyőzhetlen s hogy azt teheti, ami neki tetszik. Eleinte szomorkodott, hogy mindenütt Majakin kezét kell éreznie, de aztán megbékült, rezignált lett s folytatta iszákos életét, amelyben egy dolog vizsgáltata csupán — az emberek. Napról-napra jobban meggyőződött, hogy sokkal eszelenőbbek és sokkal rosszabbak, mint ő, hogy nem az élet urai, hanem szolgálói, hogy az élet úgy forgatja őket, ahogy akarja, hogy meghajlítja s megtöri őket kénye-kedve szerint s hogy ők érzéketlenül és zugolódás nélkül engedik hajlítani magukat, nem törődve rabszolgá-voltukkal. O azonban szomjazta a szabadságot, s ezért büszkén járt dözölő barátai között, akikben csak rosszat akart látni. (Folyt. köv.)

gadott, de mindnyájunk által létezőnek ismert tulterhelése a tanulóknak oly ismeretanyag-gal, amely elnyomja a tiszta gondolkodást és valóságos kinlódással teszi a tanulót pályát.

Ime, ezek a gondolatok tolnak előtérbe és zavarják meg örömlünket akkor, midőn az iskolai év elején a beírású házjást szemléljük. Különösen pedig a gimnáziumoknak, mint legmagasabb és legtöbb kvalifikációt osztogató intézeteknek ostroma kelti föl bennünk ezeket az elszomorító eszméket.

Vajha maguk az iskolák felvénnek nevelési programjukba minél szélesebb körben az ideális irány apólasát! Vajha a szülők belátnák végre-valahára, hogy a gyermekeket hajlamuk, tehetségük szerint kell nevelnünk s hogy a természetellenes erőszakolás legtöbb esetben keserűen megbosszulja magát! Vajha a társadalomban is minél nagyobb mértékben gyökeret verne az a felfogás, hogy az emberek csak annyit érnek, amennyi erkölcsi és értelmi tartalmuk van; születés, rang, vagyon oly külsőségek, melyekre építeni nem lehet! Csak ez esetben válhatnak az iskolai nevelés igazi nevelésé, a jövő nemzedéknek hivatása magaslattal álló előkészítőjévé. Csak ez esetben örülhetnénk igazán és tiszta szívből szeptember elsejének, az iskolai év megnyitásának.

BELFÖLD

Az igazságügyminiszter beszámolója. Plošč Sándor igazságügyminiszter, a Pol. Ért. jelentése szerint, szeptember hó 20-ikán választókerületében, Rigyiczára utazik s beszámoló-beszédet tart. A minisztert ünnepélyesen készülnek fogadni választói.

A vitás tengerszem. Grácból táviratozzák: A tengerszem-kérdésben kiküldött választott bíróság mai ülésén Balzer tanár, az os-trák álláspont védője befejezte perbeszédét, amelynek végén arra kérte a választott bíróságot, hogy a vitás öt parcellát Galiciának nyítje oda. Az elnök zárószava után befejeztnek nyilvánította a tárgyalás második részét, a perbeszédet és indítványokat. A bizonyítás, minthogy a bíróság a tanukkal való bizonyítás mellőzését határozta el, csakis okiratokra szorítkozott. Az alapszabályok értelmében csak a helyszíni szemle fogantatására van meg szükség. A bíróság elhatározta, hogy a helyszíni szemlét Reiter Ferdinánd zürichi mérnök és ügyvetemi tanárnak szakértőként való közbenjöttével fogja fogantatosítani. A helyszíni szemle után a választott bíróság összeül a tárgyalások befejezése végett. A záróüléseken a peres felek képviselői előadják csakis a helyszíni szemlére vonatkozó záróbeszégeiket. Ezek a tárgyalások nyilvánosak lesznek, ellenben a bíróság tanácskozása és az ítélethozatal a nyilvánosság kizárásával fog megtörténni. Az elnök végül kihirdette, hogy a záróülések idejét, amelyek valószínűleg Grácban lesznek, a lapok útján fogja tudomására hozni az érdekelteknek és ezzel a tárgyalást bekezesztette. Holnap a bíróság a Tárabá megy, a vitás területre. A záróülések valószínűleg szeptember 9-ikén vagy 10-ikén lesznek.

A méhészeti kongresszus.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Temesvár, augusztus 31.

Németország, Ausztria és Magyarország méhészei ma városunkban összegyűltek, hogy megtartsák szövetségük 47. vándorgyűlését. Erre az alkalomra Darányi Ignác földmivélségi miniszter is eljött, aki a kongresszusnak s az ezzel kapcsolatban rendezett méhészeti kiállításnak védnöke.

A miniszter reggel 8 óra 17 perckor érkezett meg a temesvári-józsefvárosi pályaudvarra, ahol a nagy számban összegyűlt közönség lelkes éljenzéssel fogadta. A miniszter üdvözlésére megjelentek: Molnár Viktor főispán, dr. Telbisz Károly polgármester, Kabbó György alispán, Blaskovics Ferenc, dr. Fülöp Béla, dr. Lendl Adolf, Manassy György, Mayer Károly, Pap Géza és Steiner Ferenc országgyűlési képviselők, báró Ambrózy Béla méhészeti tanácsadó, báró Ambrózy Gyula, a temesvármegyei gazdasági egyesület elnöke, Deusch Andor alelnök, Szabolcska Mihály ref. lelkes, stb.

A főispán s a polgármester üdvözlő szavai után Darányi Ignác miniszter Desseffy Sándor esanádi püspök disztingált a belvárosba hajtattott és a püspöki palotában szállt meg.

Délelőtt 9 órakor nyit meg a méhészek vándorgyűlése, ahová báró Ambrózy Béla vezetésével küldöttség hívta meg a minisztert, akit beléptekor viharos éljenzéssel fogadtak.

Máday Izidor miniszteri tanácsos hosszabb beszéddel nyitotta meg a kongresszust, köszönetet mondva Darányi miniszternek az erkölcsi s anyagi támogatásért, Dzierzon Jánosnak, a méhészek neozórájának, aki messze földről eljött, hogy a méhészet érdekeit előmozdítsa és báró Ambrózy Bélának, a kongresszus s a kiállítás rendezéséért.

Ezután báró Ambrózy Béla nagy tetszéssel fogadott beszéddel üdvözölte Darányi Ignác földmivélségi minisztert, aki erre feszült figyelem közt nagyhatású beszédet mondott.

Köszönetet mondott báró Ambrózy-nak, méhészeti tanácsadójának üdvözölő szavaiért és aztán bangsulozta, hogy ami eddig Magyarországon a méhészetért történt, még mindig csak kezdetnek mondható, mert ezen a téren szinte beláthatatlan, hogy mennyit lehet, mennyit kell még alkotni. Majd átadta Széll Kálmán miniszterelnök üdvözlését s aztán így olvastatja:

A mén a gazdasági életben a legkisebb lények közé tartozik, talán a legkisebb is azok közt, melyek haszonhajtók s amelyekkel egyáltalán foglalkozunk. S mit látunk? Akik a méhészet ügyét jelkarolják, azoknak éles elmé, meleg szíve mindenkor közsi segítségére lenni a legkisebb embereknek, feltakaró s legszerényebb egzisztenciák érdekét. (Tetszés.)

A méhészet ügyének haladása iránt nagy biztositókat látok abban a rendkívüli érdeklődésben, amely a kongresszus iránt is megnyilatkozott. (Tetszés.) Résztvesznek a kongresszuson honfitársaink, de vannak igen számosan, akik messze idegenből fáradtak ide, hogy a méhészet ügye iránt való érdeklődésükön tanúságot tegyenek.

Itt látunk egy nemzetet, mely küzdelmes szadokon keresztül védőbástyája volt a keresztény Nyugat civilizációjának (Zajos tetszés.) s amely ezeréves tennálása alatt mindenkor sirtetlenül fenntartotta alkotmányos szabadságát; (Hosszantartó éljenzés.) nem erőszakkal, nem mesterséges eszközökkel tartotta fenn magát e nemzet, hanem erősen kifejlesztett önfenntartási ösztöne mellett a szabadság kiövitatalan szeretele által. (Leles éljenzés.) Ennek küszöni tennálását (Zajos tetszés.) Iremjél nem a mások elnyomásából merítette hanem a saját jogainak és szabadságának garanciáját abban találta, hogy mások törvényes jogait és szabadságát respektálja. (Hosszantartó tetszés.)

Innen van, hogy Magyarország nem ismer mostohagyermeket, hogy itt minden polgár egyforma elbánásban, egyforma szerelében részesül. (Hosszantartó taps és tetszés.) Innen van, hogy ennek a vidéknek nem magyar ajku polgárai valás, nyelv- és nemzetiségű különbözőség nélkül egyformán fejlődhetnek és gyarapodhatnak. (Zajos tetszés.) Ezzel szemben azt látjuk, hogy a magyar állam e magatartását nem magyarajku polgáraink hasonló szerelével viszonozzák; mindig híven ragaszkodtak a magyar állameszméhez és büszkén valják magukat most és a jövőben e haza fainak. (Hosszantartó taps és éljenzés.)

Mindig örülök, ha külföldi vendégek érkeznek körünkbe; azt hiszük, csak nyerünk vele, ha viszonyaink minél részletesebben megismerkednek, ha működésünket színről-színre látják. (Tetszés.) Legyenek meggyőződve, hogy itt szívjes fogadtatásra találnak. (Tetszés.)

Hazafias érzéssel üdvözölöm a méhészek vándorgyűlését, s kérem a vendégeket, tartsák meg számukra rokonszenűket s barátságukat a messze távolban is. (Hosszantartó éljenzés és taps.)

A tetszésjével lecsillaputával Telbisz Károly polgármester Temesvár szab. kir. város nevében üdvözölte a kongresszust s Darányi minisztert, majd nemmetül folytatva, viharos tetszés közt rögzöntözött fordításban tolmácsolta Darányi miniszter beszédének a magyar állam nemzetiségi politikájára vonatkozó részt.

Iacha Ágost püspöki titkár Desseffy Sándor püspök, kongresszusi díszelnök nevében kifejezte az egyházi sajnálkozását, hogy betegségé miatt meg nem jelentethet, mire Máday elnök megkérte a minisztert, hogy a püspök nyárlakában teendő látogatása alkalmával jelezze ki a kongresszus köszönetét és üdvözlését.

A németországi méhészek nevében dr. Kuehl Frigyes, az ausztriaiak nevében Beck osztályelnök, a magyarok nevében pedig Vámosy Mihály üdvözölte a kongresszust s annak védnökét, Darányi minisztert. Dzierzon János, a 90 esztendőes híres méhés, tartott ezután előadást a méztermelés fejlődésének fokozásáról, mire a megnyitó ülés véget ért.

Telbisz Károly polgármester indítványára Széll Kálmán miniszterelnökhöz a következő táviratot küldték:

A német, osztrák és magyar méhészek vándorgyűlésének tagjai hódoló tiszteletük nyilvánításával üdvözlik nagyméltóságodat. Kívánjuk, hogy excellenciád hazánk élén áldásos működését még bosszu időkre kiterjeszthesse. Máday Izidor, elnök.

Darányi Ignác földmivélségi miniszter délelőtt 10 órakor a Soudier-liget pavilonjában s ennek környékén elrendezett tartalmas kiállításon jelent meg, amely hat csoportban mutatja be az éloméhek, méhészeti szerek, méztermékek, viaszgyártás, tanszerek s a szakirodalom fejlődését.

A kiállítás területén báró Ambrózy Béla üdvö-

zölte a minisztert aki megnyitván a kiállítást, a tárgyakat behatóan megsejmelte. Az irodalmi csoportban átnyújtották a miniszternek a város kiadásában ez alkalomra megjelent díszes monográfiát és bemutatották a mű szerzőjét, Barát Árnin lapszerkesztőt.

A kiállítás megtekintése után a miniszter a főispánnal Desseffy püspök nyári lakásába hajtattott s hosszabb látogatást tett a lábadózó egyházifőnél.

A déli gyorsvonattal Darányi miniszter dr. Györy Loránt titkár kíséretében visszatért a fővárosba.

HIREK

Budapest, augusztus 31.

— BUDAPESTI NAPLO. Augusztus 31-én új

előfizetést nyit a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méitőztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. Dr. Herczel Manó egyetemi tanár nyári szabadságáról visszatért a fővárosba és megkezdte orvosi működését.

— A király a tengeri hadgyakorlaton. Ischlből táviratozzák, hogy a király ma gróf Paar főhadsegéddel, Dietrichstein és Höhmel szárnysegédekkel, dr. Kerzl udvari tanácsossal, a polgári és katonai kabinetiroda tagjaival este 7 órakor Polába utazott. Öt felsége elutazásakor a pályaudvaron megjelent gróf Salburg helytartósági tanácsos, Weinmayer preláus, Titz udvari tanácsos, Wiesinger polgármester és Leitner alpolgármester. A király a megjelenteket mind megszólította. A nagyszámu közönség lelkes ovációkban részesítette a királyt. — Egy bécsi távirat szerint Rainer főherceg ma este utazott el Polába.

— A luxenburg trónörökös balesete. A hohenburg kastélyból a hír érkezett Luxemburgba, hogy a luxenburg trónörökös-nagyherceg tegnap este vadászatról hazamenet eltorló a jobb lábát. A nagyherceg általános állapota kielégítő.

— Királyi elismerés Gyulai Pálnak. A hivatalos lap mai száma a következő királyi kéziratot közli:

Személyem körül magyar miniszterem előterjesztése folytán megengedem, hogy dr. Gyulai Pál, budapesti tudomány egyetemi nyilvános rendes tanárnak, saját kérelmére történt végleges nyugalomba helyezése alkalmából, a magyar irodalom és az egyetemi oktatás terén szerzett érdemeiért, teljes elismerésem tudtal adassék.

Kelt Ischlben, 1902. évi augusztus hó 25.

FERENC JÓZSEF, s. k.

Gróf Secehényi Gyula, s. k.

A magyar közönség meleg érzéssel gratulál a nagynevű tanárnak a királyi ügy megnyitkozásához, amely őt a jól megérdemelt nyugalomba kíséri. Gyulai Pál költői és írói munkásságának nimbuszát vitte a budapesti tudományegyetem tanszékre és sok évtizedes tanársága alatt tisztelőinek számát gyarapította tanítványainak nagy seregével. Távozásával szinte pótolhatlan helyet hagy üresen eső főiskolánkon, de a művelt magyar közönség nem bucsuzik tőle, abban a meggyőződésben, hogy az elpusztíthatlan kedélyű öreg ur még nagyon sokáig dísz, vezető szelleme lesz irodalmi életünknek.

— Virehov Berlinben. Egy mai távirat meg erősíti Virehov tanár javulásáról szóló híreket. Egy berlini telegramm jelenti, hogy Virehov tegnap este már visszatért Berlinbe. Az utat jól állotta, bár a betegség nagyon megviselte.

— Tanácsülés az egyetemen. A budapesti tudomány egyetem tanácsa ma délelőtt 11 órakor ülést tartott, dr. Vécsey Tamás udvari tanácsos, rektor elnöklésével. Ülés előtt dr. Vinkler Lajos nyilvános rendkívüli tanár és Kopár Gerő gazdasági gondnok, kiköt most neveztek ki az egyetemhez, letették az esküt. Az ülésen a tanács meghatározta az egyetem újonnan megválasztott tanácsának beiktatási idejét, melyet szeptember 14-ére tűzött ki. Elhatározta, hogy a zilahi Wesselenyi-szoborra koszorút helyez, leleplezésére pedig képviselőt küld.

— Ézró Ambrózy Gyula ünneplése. Temesvárról telegrafálják: A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület ma délután 4 órakor báró Ambrózy Gyula elnöklete alatt díszgyűlést tartott, amelyen leleplezték báró Ambrózy Bélának, az egyesület negyedszázadon keresztül volt elnökének életnagyságu arcképet. Az ünnepi beszédet Manassy György országgyűlési képviselő mondta, aki nagy tetszés közt méltatta az ünnepelt utórró érdemeit, majd Máday Izidor miniszteri tanácsos tolmácsolta Darányi miniszter üdvözlését. Báró Ambrózy Béla meghatottan mondott köszönetet a megtisztelt ünneplésért. Este báró Ambrózy Gyula

disztribúciót adott, amelyen Molnár Viktor főispán köszöntötte fel báró Ambrózy Béát.

— **Tüntetés Zágrábban.** Zágrábból táviratozzák: A Kolo horvát dalegyesület nemrég tartott jubileuma alkalmából a Zágrábban összegyűlt horvát dalosok közös hódoló táviratot küldtek 6 felségének. Minthogy a dalosok között bosnyákok is voltak és minthogy a táviratot a horvát királyhoz címezték, a Dnevnik című belgrádi lap éleshangú cikket közölt, amelyben tiltakozott Bosznia horvátországa ellen. Ezt a cikket, amely tele volt az ábrándozó horvát nemzet' érzelmeit sértő mondatokkal, a zágrábi Srbobran lenyomatta és gunyos megjegyzésekkel kísérte. Emiatt ma az egyetemi ifjúság és a horvát munkáspárt nagy tüntetést rendezett a szerbek ellen. A tüntetés délelőtt kezdődött azzal, hogy a szerb bank és egyes nagyobb szerb kereskedő cégek ablakait beverték és a falakat bekenték tintával. A rendőrség közbelepett, de a tüntetők a rendőreket is megátámadták, közben horvát nemzeti dalokat énekelve. A rendőrség tizenkét embert letartóztatott. Délben a szerb közegháza és a Srbobran szörkesztősége előtt meggyújták a tüntetéseket. Körülbelül egy óráig tartott az ablakbeverés, míg a rendőrség szét nem oslatta a szöszakra menő néptömeget. Délután 4 óra tájban a Hrvatsko Fravo olvasóterméből nagy csapat diák és munkás kelt utra és nemzeti dalokat énekelve bejárták a Jelacics-terén levő szufolt kávéházakat, mindenütt elékrték a Srbobran, amelyet nyilvánosan elégettek. Azután végig mentek az Illicán, amelynek kávéházaiban ismételték ezt a tüntetést. A Srbobran szerkesztőségének egyik tagját a délelőtti tüntetések alatt megverték. Ez alkalommal megint letartóztatott két embert. Este 7 órakor már nyugodt volt a város, de este megint nagyobb tüntetéseket várnak. A rendőrség intézkedéseket tett a rend fenntartására.

— **Kossuth Lajos emlékezete.** Kossuth Lajos születésének századik évfordulóját szeptember 19-én Máramaros-megyé és székvárosa nagy lényvel készül megünnepelni. A város és a vármegye diszközgyűlést tart. Máramaros-Sziget városánál Gavallér Lajos tiszteli főügyész mondja az ünnepi beszédet, míg a vármegye közgyűlésén dr. Pap Tibor jogakadémiai igazgató, a Máramaros szerkesztője emlékezik meg Kossuthról. A város megfesteti Kossuth Lajosnak életnagyságu arcképet a tanácsterem részére. Az ünnepélyesség ideje alatt az üzletek be lesznek zárva. A református templomban istentisztelet is lesz a századik évforduló alkalmából.

Eger város képviselőtestülete elhatározta, hogy Kossuth születésének századik évfordulóján ünnepélyeket rendez. A város diszközgyűlést Szederkényi Nándor tartja az ünnepi beszédet. Az összes iskolákban ünnepélyek lesznek. Este a polgárság bankettet rendez. A város Kossuth-szobor felállítását is tervezi.

Kassa város törvényhatósága a kiküldött bizottság előterjesztése alapján elhatározta, hogy a Kossuth Lajos születésének századik évfordulóját a következőképpen ünnepi meg: Szeptember 19-ikén az összes jelekezetek fel fognak kéretni, hogy hálaadó istentiszteletet tartsanak, amelyen az összes hatóságok, testületek és tanintézetek meg fognak jelenni. A Kazinczy-kör a Schalkház-szálló nagyteremben ünnepélyt rendez, hol az ünnepi beszédet Beöthy Akos képviselő fogja tartani. Déli 11 órakor a városban lesz a diszközgyűlés. A diszbeszédet Münster Tivadar királyi tanácsos polgármester fogja mondani azután a tanács előterjesztésére a diszközgyűlés határozatot fog hozni. Ezt a határozatot a városához erkélyéről az összegyűlt nép és tanulóifjúság előtt feloivasák, mire eléneklik a Himnusz és a Szózatot. A kereskedők fel fogják hívni, hogy az ünnepélyességek alatt reggel 9-12-ik óráig üzleteiket zárva tartásák. Végül egy 3-4 tagú küldetés fog Budapestre utazni, hogy ott a Kossuth-mauzóleum alapkövetelendőn Kassa városa képviselvé legyen. A küldöttek közor utazhatnak Kossuth sírjára.

— **A pozsonyi mezőgazdasági kiállítás.** A jövő vasárnap nyitja meg Frigyes főherceg nagy ünnepések keretében a pozsonyi mezőgazdasági kiállítását. Az igazgatóság meghívására a budapesti, a vidéki és az osztrák sajtó képviselői ma Pozsonyba utaztak a kiállítás megtekintésé végett. Az újságírókat Rubinek Gyula képviselő, Kumik Tódor alpolgármester, Horváth Jenő gazdasági egyesületi titkár és Fülöp Jónás a szőlészeti egyesület elnöke két csoportban kalauzolta. Az egyes kiállítási iősoportokat a csoportbiztosok magyarázták meg. A pavilonok nagy része kész és egyik-másik festői hatást gyakorol a nézőre. A városi Duna-liget gyönyörű parkja, mint a kiállítás helye a sajtó képviselőinek tetszését a legnagyobb mértékben megnyerte. A kiállítás területén és lent a pavilonokban még javában dolgoznak, de a mit már látni lehet, már most is sejteti a kiállítás gazdagságát és szépségét. Két órai sétá után a ligeti kávéház pavilonjában szöszterítéki banket volt. Az első leköszöntőt Kumik Tódor mondta, a város nevében üdvözlően a sajtó embereit azon a helyen, ahol az első magyar újság, Ráth Mátyas Magyar Hirmondója megjelent és ahol 1848-ban a szabad magyar sajtó megszületett. Utána Rubinek Gyula a kiállítás igazgatója ültette a vendé-

geket. Fichter Alajos szerkesztő, dr. Nagy Olivér és Langer Alajos a pozsonyi sajtó nevében köszöntötték fel a hazai és osztrák kollégákat. A budapestiek nevében Terényi László és Forgas Imre, a bécsiek nevében báró Balbon Jenő ültette a kiállítás rendezőit és a pozsonyiakat. A társaság a délutáni gyorsvonat indulásáig együtt maradt.

— **A hálátlan főváros.** Egy nagy halott emléke iránt tartozó kegyelettel mi is elültötték a főváros jelzőknek hálátlanságát, amely miatt még ma is jeletlen Gerlóczy Károly két éves sírja. E közleményre vonatkozólag egy kényomatossá lapudósító ma illetékes helyről a következő értesítést küldte szét:

A székesfőváros hatósága egyáltalában nem hunyt szemet Gerlóczy Károly volt alpolgármester nagy érdemei előtt. Halálán ismeri el, hogy a főváros közigazgatásának egyik legkiválóbb, lényes tehetséges, oszlop tagja s vezérő lofia volt. Az a tapintatossága is feledhetetlen, amelyet Kossuth Lajos temetése körül kifejtett.

A székesfőváros hatósága akkor, amindn Gerlóczy Károly elvesztette, a mély fájdalom belső érzelmei kívül, külsőleg is kifejezést adott az őt ért nagy csapásnak. A főváros a sajtó költségén, a legnagyobb pompával temette el; disz-sírhelyet jelölt ki a Kerepesi-úti temető legelőkelőbb helyén s a temetésen a hatóság minden tényezője imponáns módon vett részt. A közgyűlés amindn elévülhetetlen érdemeit jegyzőkönyvbe iktatta, elhatározta, hogy Gerlóczy Károly arcképet megfesteti s márvány-mellszobrát elkészítteti és a közgyűlés dísztermében helyezteti el. A főváros hatósága azonnal megette a lépéseket az iránt, hogy Gerlóczy Károly nevével utca neveztesse ki s ez, a közmunkák tanácsának hozzájárulásával, meg is történt és ma a hajdani Rostéy-utca, amely közveletlenül a központi városháza egyik homlokzata mellett húzódik el, nevezik el Gerlóczy Károly-utónak.

Igy tehát a főváros hatósága mindent megtett, amit a kegyelet megkövetelhetett. Abban, hogy — mint a közlemény jelzi — hanvai még mindig jeltelenül porladnak a kerepesi temetőben, a törvényhatóság, vagy az érdekelte hivatalos fővárosi körök nem hibásak. Igaz, hogy a főváros nagyszerű síremléket emelt Kamermayer Károly volt polgármesternek, de ebből, a legnagyobb kegyelet megadására mellett sem lehet azt következtetni, hogy ilyet emelni Gerlóczy Károly részére is köteles lett volna; mert Kamermayer ötvízdeken át polgármestere volt a fővárosnak, tehát legelső tisztviselője, vezére, aki az ügyekben kezdeményező joggal bírt és a legelsőbb felelőseletet vitte. Ilyen nagy érdemeket szerzett s amint például látjuk, szerzett is — az alpolgármester és méltó hálával lehet iránta a főváros községe s ennek igyekezett is az említett módokon kifejezést adni. Amde a síremlék fölállításának a kötelessége ott már nem a főváros, hanem a családot illeti, nem minden hála és kegyelet érzése mellett sem lehet meg azt a főváros hatósága, hogy az által hatáskörű tisztviselőnek, amely az alpolgármesterek, vagy tanácsosok is, emlékszóborzserű síremléket állítson. A pártatlan szemlő tehát sem hanyagságot, sem kegyeletlen dolgot nem látat abban, hogy a sírt emlékoszloppal el nem látta.

Nincs okunk kételkedni abban, hogy ez a mentegelőző közlemény csakugyan a főváros vezetőinek válasza a lapok méltó felháborodására. Köszönetünk szóljon tehát a válasz gyorsaságáért, amivel a városban bizony nem kénytették el bennünket. Nagyot véthettünk, hogy ennyire sebében próbálják meg elintézni ezt az érzelmi ügyet ott, ahol nagy horderejű ügyek még elintézetlen akáit évek vastag porrétege borítja. Ami pedig a mentegelőzés merítumát illeti, hát az nagyon szerencsésen és csak tetézni alkalmas azt a rut háltátságát, amely méltó keserítéssel töltheti el az elhunyt alpolgármester családját. E hivatalos nyilatkozat cinikus hangja egyenesen megdöbbentő, amikor az „átutalt hatáskörű tisztviselő” gyűjtő fogalma alá foglalja azt a férfit, akinek nevéhez fűződik minden szép és nagy alkotás ebben a fővárosban. Aztán mi szükség volt e nyilatkozatban előhozakodni Kamermayer síremlékével, ha csak azért nem, hogy az első polgármester emlékének árnyékában kisebbnek lássák az „átutalt hatáskörű tisztviselő” nemes alakja. Maga Kamermayer polgármester, ha éme tiltakozott az ellen a leghangosabban, hogy jelkes barátjának és legodaadóbb munkatársának érdemeit így lekicsinyeljék azok, akik bábizottsági tagok voltak akkor, amikor Gerlóczy már ezer fejjel tervezgetett, ezer kézzel munkált a főváros nagyságán. Minden tisztletünk mellett a tanácsos urak iránt, tiltakozunk az ellen, hogy bárkinek munkáját is hivatalos állásának jellege és rangja szerint klasszifikálják és a kegyelet érzés hiányára vall, hogy Gerlóczy Károly a jámbor, senkinek sem ártó, de nem is használó bürokratakt színvonalára süllyesztesse. Nincs több szavunk arra „az illetékes helyre”. Nemokára újra üsszül a főváros törvényhatósági bizottsága és az bizonyára olyan magas piederstára fogja helyezni Gerlóczy Károly alakját, hogy oda apró emberek föl nem kapaszkodhatnak.

— **Egy horvát költő emléke.** A zágrábi íróegyesület, mint Zágrábból jelentik, ma Prradosics Péter horvát költő halálának 30-ik évfordulóját ünnepelte. Az egyesület diszközgyűlést tartott, azután a tagok kivonultak a költő szobrához és megkoszorúzták.

— **Tűzvész Mádón.** Szerencséről táviratozzák, hogy ma délután Mádón borzasztó tűzvész pusztított és száz házról több leégett. A szerencsi és tályai tűzoltóság is segített az oltás munkájában. A csendőrség azt hiszi, hogy a tűz gyújtogatás folytán támadt. Az épületek nagyobb részét biztosítva voltak. A tűz kitérősekor nagy vihar volt.

— **A zilahi Wesselenyi-szobor leleplezése.** A zilahi Wesselenyi-szobor leleplezése ünnepe szeptember 18-ikán lesz. Zilah városa a programot már végleg megállapította a következőképpen:

Szeptember 17-ikén délután a Kolozsvár—Deés és Nagybánya felől érkező, este a Nagy-Károly, Debreczen, Szatmár és Budapest felől érkező vendégek fogadása, elszállásolása és ismerkedési estély a városi Vigadóban. Szeptember 18-ikán délelőtt 10 órakor a vármegye ünneplő közgyűlése székháza dísztermében. 10 és 1/4 órakor levonulás a szoborhoz, elhelyezkedés; elhelyezkedés után: 1. Himnusz. 2. A vármegye alispánjának, mint a szobor-bizottság elnökének megnyitói beszéde. 3. Beöthy Zsolt ünnepi beszéde. 4. A Wesselenyi-család egyik tagjának köszönet beszéde. 5. Az alkalmi óda elszavalása. 6. A szobor megkoszorúzása. 7. A szobor-bizottság a szobrot átadja. 8. Zilah város polgármestere átveszi a szobrot. 9. Szózat. Délután 2 órakor: Társasbéd. Este 8 órakor a Vigadóban a kolozsvári Nemzeti Színház tagjai által rendezendő díszelőadás. Este 10 órakor bál a vármegyei ház dísztermében.

— **A braganzai herceg megmérgezte magát.** Egy londoni levél azt híreszteli, hogy a londoni affére miatt sokat emlegetett Ferenc József braganzai herceg moriummal megmérgezte magát. Öngyilkos szándékát idejekorán észrevették és a herceg most már túl van a veszedelmen. A herceget az a csu kaian keserítette el, amelybe belekeverték és fokozta izgatósságát az a kilátás, hogy most az esküdtbírósg a nagy nyilvánosság előtt fogja tárgyalni az ügyét.

— **Aki a császárné ruháját viseli.** Másnak tollalval ékeskedni nem szép, főképp, ha ez a toll lopott jószág. Ezt már Ezópuz, Fédruz és Lafontaine nagyon szépen megirta, nyelvgyakorlatokra szánt, örökértékű versekben. Látnivaló, hogy az emberiségnek ez a büne őskori, tehát klasszikus. Csak a forma változik. Az erkölcsi tanulságot számos példa erőstí meg, egyet, a legújabbat, éppen ma telegrafálták Londonból Budapestre. A modern tollmese távirati, tehát feletté prózai fogalmazásban így szól:

London arisztokrata köréit különös botrány foglalkoztatja, mely egy elegáns bálon történt. Kosztümös bál volt és egy arisztokrata hölgy pompás kínai követ ráismert a — kínai anyacsászárné ruhájára. A ruha szövetét Kínában egyes-nesen a császárné számára készítik s másnak az ilyen szövetből való ruhát nem szabad viselnie. A kínai követ érdeklődni kezdett, hogy vajjon az ő császárnéja ruhátlának ez az értékes darabja mi módon jutott az angol arisztokrata asszonyhoz? A dolog egyszerű. A hölgy egyik rokona résztvevő a kínai háboruban és a ruhát elemelte a császári palotából. Mikor a külügyminiszter, aki szintén jelen volt, értesült az esetről, megkérte a hölgyet, hogy távozzék el, amit az nem is mondatott kétszer magának.

Ime, a rövid történet a másnak tollalval való páváskodásról. Az öreg klasszikusok erkölcsi tanait, egy látszik, még egy álarcosbálon is üdvözsenem előtt tartani.

— **Mezítlábos honvédek.** Jókainak valamelyik a szabadságharcot rajzólró regényében fordul elő egy olyan regiment, amelynek már nem jutott semmiféle lábbeli. Se csizma, se bakancs. A legények azonban jó humor, derék fiúk voltak, akik megbohosították a hazánkat ezt a kis hiányosságot — s kisübicolták a saját lábukat a bakancs helyett. Ilyenformán segíthetnének magukon azok az aradi pórtárlékosok is, akik ezutal mezítláb rukkolinak ki a gyakorlatokra. Ennek a komikus állapotnak az az oka, hogy a zászlóalj ezidőszert távol van a nagygyakorlaton s mikor készülődtek az utra, bezárták a nagy rakládakat, a kulcsokat elvették, s most félve őrzik valalabol a táborzás színhelyén, így az otthon maradt tisztnek nem tudtak bakancsot adni a honvédruhába bújított pórtárlékosoknak. Hogy azonban a gyakoralt se maradjon el, kiküldik őket gyakorlatozni mezítláb.

— **Beiratás a nógimnáziumba.** A miniszteri rendelet értelmében újonnan szervezett és a budapesti VII. kerületi állami nógimnáziummal kapcsolatos nógimnáziumi tanfolyamba a beiratások szeptember 4-től 7-ig, naponta délelőtt 8-12 óra közt lesznek a Barsay-utcai nógimnázium épületében.

— **Földrendés.** A m. kir. Földtani Intézetben felállított földrendés jelző készülék tegnap este 10 óra 48 perokor távoli földrendést jelzett. A földrendés helyét ez ideig még nem lehetett megállapítani.

— **Az uppesti lopás ügyében** ma arról értesítettek bennünket, hogy a popással vádolt Wohlstrich Imrét a rendőrség a kibálgatás után szabadon bocsátotta.

— **A lugosi új vashíd.** *Lugosról* jelentik: Az újonnan épült városi vashíd műszaki bejárása és megnyitása ma nagy ünnepélyességgel ment végbe. Ez alkalomból a város lobogódszát ültét és a városi képviselőtestület díszgyűlést tartott. Megelőzőleg a műszaki bizottság ülést tartott, melyen a kereskedelmi miniszter képviselője, *Buday* miniszteri főmérnök előadása alapján a híd megnyitására kimondott. A városi díszgyűlésen az összes polgári és katonai hatóságok résztvettek és az egész gyülekezet, élén *Buday* főmérnökkel, *Fialka* alispánnal és *Gombos* mérnök művezetővel, a nép ezreinek sorával közt a gyönyörűen feldíszített hidhoz indult. A hidónál *Buday* főmérnök lelkes beszédet mondott és a hidat, melyet minden tekintetben sikerültnek jelzett, átadta a városnak s azt megnyitottnak jelentette ki. *Erre Marsovszky* polgármester meleg köszönetet mondott mindenkinek, aki az építésnél közreműködött, mire mozsárdurranás és a Rákóczi-induló hangjai és a nép éjzenése között szótpatant a virágból font zár és az egész ezrekre menő gyülekezet átvonult a hidon. Délután nagy banket volt.

— **Halálozás.** *Hajnik* Imre egyetemi tanár holttestét holnap reggel a Svábhegyről kiviszik a kerepesi-úti temető halottszámba és ott avataltatják. A temetésé ugyaninnen lesz hétfőn délután négy órakor, amelyen az egyetem tanácsa testületileg vesz részt. A gyászistentiszteletet kedden délelőtt 10 órakor tartják meg. Az egyetem a halálesetről külön gyászjelentést adott ki és az egyetem épületére kitűzték a gyászlobogót.

Hekler Károly földmívelésügyi miniszterinmi műszaki tanácsos, *Csávossy* Béla m. kir. képviselőházi háznyi veje, tegnap 48 éves korában elhunyt a fővárosban. Halálát öngyógy, született *Csávossy* Melánia és két leánya, *Gyöngyi* és *Margit* gyógyosja. Temetése szeptember elsején, hétfőn délután négy órakor lesz a Vánnáz-kürt 12 szám alatti gyászházban.

— **Vasutasok kirándulása Berlinbe.** A Magyar Vasúti és Hajózási Klub ez évben nagyszabású külföldi tanulmányutat rendez. Szeptember 4-ikén a klub 70 tagja Berlinbe jár, hogy ott a nevezetesebb közlekedési intézményeket tanulmányozza. Tervebe vették a berlini városi vasút, a nagyobb pályaudvarok, a Siemens és Halske-cég és a Borsig-féle mozonygyár telepeinek megtekintését; megnézik a magas és a földalatti vasutat s végül a porosz katonai vasuton ma óránként 120—140 kilométer sebességre berendezett elektromos gyors-forgalmat fogják tanulmányozni.

— **Leégett gőzmalom.** Paksról táviratozzák, hogy tegnap délelőtt kigyulladt *Græpi* Hugó budapesti gépgyáros gőzmalma és a nagy szélben leégett. A tűz több szomszédos házba is bekapott, de szerencsére sikerült azt eloltítani.

— **Kisebítő-iskola.** A gyengébb felfogású gyermekek számára, akik az elemi iskolában a többi tanulóval együtt haladni nem tudnak, ott elmaradnak és sokszor kétszer-háromszor ismételnék egy osztályt, a közoktatásügyi minisztérium Kisebítő-iskola néven külön speciális szakiskolát tart fenn a fővárosban. Az iskola ez évben a VIII. kerület Mosonyi- és Festicsh-úton sarkán épült új intézetben nyílik meg, három osztályval. Külön orvosi felügyelet alatt áll, szakemberek vezetik és különös gondot fordítanak benne a testgyakorlatra és kezgyógyásra. Vagyontalanok tandíjmentesen részesülhetnek. A beírás szeptember 1-én, 2-án és 3-án lesz a Mosonyi-utca 8. szám alatt.

— **Strindberg olvált a harmadik feleségétől is.** Strindberg Ágost, a svédok híres dráma- és regényírója megátalkodott nőgyűlölő. Van is reá oka. Két első feleségével rettenetes házasságot élt. Különösen az elsővel. Ez a házasság egy időre az örültek házába is jutatta, annyira megviselte az idegét. Mindazonáltal megnősült másodszor is, sőt egy esztendővel ezelőtt harmadszor is. Csinos kis színésznőt vett feleségül. Ugy látszik azonban, hogy csakugyan nincs szerencséje a házasságaiban, mert ettől is elvált a napokban. Sőt elhatározta, hogy otthagyja a házját és állandóan Párisban telepszik meg. Csak pörül ne járjon. Párisban sok a szép asszony s könnyen akadtak olyan, aki eléledtöti vele a női nem hiányosságait. És aztán továbbra is csak keserű lesz a költő élete.

— **Körözött rablógépesek.** A klagenfurti rendőrség két iparosságát köröz, akik *Müller* Ferenc festő Klagenfurt mellett *Winkler* Jánosban kirabolta, aztán agyonlőtték. Hogy bűniket eltitkítsák, a szerencsétlen felgyújtották. A körözötteket legutóbb Sachsenburgban látták, ahol augusztus 3-án *Lampesberger* birtokosnál háltak meg, s ott egy színházi látcsövet adtak el. Azt mondták, hogy erdélyiek és Tiroból Triestien át Magyarországra mennek.

— **A bánhidai cigány halála.** A múlt héten a keleti pályaudvaron összeesett *Sztyka* József cigány. Amikor a Rókus-kórházba vitték, konstataálták, hogy a hátán és a hasán lövéstől eredő seb van. Megindították a nyomozást és több alapos gyanúok alapján megállapították, hogy a cigány *Bánhidai* bérest akart elkövetni, azonban észrevették és rálőttek. A cigányt azóta a Rókusban ápolják, ahol tegnap belehalt seibe.

— **A kolera.** Berlinből táviratozzák: A Kelet-Ázsiában fellépett kolera a Németország védnöksége alatt lévő Kiausaut sem kímélte meg. Cingtau környékének kínai lakossága között augusztus közepe óta mindennap előfordult néhány haláleset. Az európaiak között is voltak már halálesetek és pedig a vasúti személyzet között, amely legtöbbet érintkezik a kínaiakkal. Minthogy most augusztus végén az esős időszaknak vége szokott lenni, amivel fordulat áll be az időjárásban, remélik, hogy a kolera, amely a kormányosság jelentései szerint eddig a kínaiak között sem volt járványserű, nem fog tovább terjedni.

— **Különös betegség.** Megírta a múlt héten, hogy *Bartók* Sztrana munkás meghalt a Rókus-kórházban, a nélkül, hogy baját meg lehetett volna állapítani. A törvényszéki orvostani intézetben tegnap boncolták föl és konstataálták, hogy tüdővész ölte meg.

— **Fosztogatás Bécsben.** Nagyváradon egy kisebb bűnpör tárgyalása alkalmával dr. *Várnai* Ferenc ügyvéd érdekesen ismertette azt az eljárást, melyet a bécsi nagykereskedők a fizetési zavarokba esett magyar kereskedőkkel szemben újabb időkben követni szoktak. A bécsi rendőrség segítségével egyszerűen rablási teszik a Bécsbe egyezkedés végett főiránduló magyar kereskedőket, akiket aztán a hozzájuk tartozóknak úgy kell kiváltaniok, akárcsak hajdan a török-tatár rabságba hurcolt szerencsétleneket. A nevezett ügyvéd ezt az eljárást így beszélt el: A magyar kereskedő, akit rendszerint busás áron juttatnak portékához, az üzleti viszonyok sulya alatt megroppan s nehéz anyagi helyzetbe kerül. Erre felutazik Bécsbe, fölkeresi a hitelezőjét, hogy egyezséget kössön vele. Kéri, hogy fogadják el, amije van, boltjának berendezését, áruát oszszák föl maguk között, de csödbe ne kergessék, főnkre ne juttassák. A bécsiek már most ezt a praktikát követik: meghallgatják az adós könyörgését, aztán távozni hagyják megállapodás nélkül a kétségbeesett kienest. Mikor az áldozat a nagy bürből kilép, utána iramodik a cég főnöke s az első rendőrt, aki útjában áll, megszólítja:

— En, mint bécsi polgár, felkérem, tartóztassa le ezt az embert azonnal, mert engem becsapott. Auf meine Verantwortung!

A „Pöizeimann“ erre minden tételkria nélkül letartóztatja az álmélkódó magyart, s minthogy a bécsi rendőrség nem valami európai gyorsasággal intézi a dolgait, a szerencsétlen áldozatot hetekig is ott tartják a rendőrség fogságában. Az itthon maradt rokonság pedig néha még a családi erekyeket is pénzre teszi s a csapdába került hozzátartozóját kiváltja a lelketlen hitelezők kezéből. A védő leleplezés nagy meglepetést és meglepetést keltett a bíróságban, de azt hisszük, hogy más köröket is legalább gondolkodóba fog a törvényes hajszának ez a módja ejteni.

— **Lelkész-beiktatás.** A szabadkai izraelita hitközség néhány hét eölt dr. *Singer* Bernát zala-tapolcazi rabbit egyhanglag főrabbiává választotta. Dr. *Singer* Bernát nyolc évig volt húseges leikpásztora hiveinek, kik szeretettel vették tudós papjukat. Szabadkán szeptember hó 10-én lesz az ünnepélyes beiktatása.

— **Egy párisi asszony szerencsése.** A balszerencséről azt mondják, hogy inkább párosan jár, mint egymagában; egyik baj könnyen maga után vonja a másikat. Lát néha, az igaz, hogy rettenetesen ritkán, a jó is vesz társat magához. Erről egy *Mar-pinet* nevű párisi asszony tanusokdhatik nagybóldogan. Egy évvel ezelőt egy tárcát talált az után, amelyben nyolcvan darab vadonul ezerirankos bankó volt. Elvitte a pénzt a rendőrségre, ahol csodálatos módon senki sem jelentektet a pénzért, úgy hogy a francia törvény szerint egy esztendő és egy nap múlva a pénz a szerencsés megtalálóé lett. Amikor aztán a pénzt hazavitte, éppen csak anyai történt, hogy levelet talált a lakásán, amelyben egy bankár jelenté neki, hogy sorsjegyével százezer frankot nyert.

— **A statisztikai hivatal könyvtára.** A központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképgyűjteménye a nagyközönség részére a nyári szünet után szeptember 1-től kezdve — az ünnepek és vasárnapok kivételével — délelőtt 10 órától délután 1 óráig ismét nyitva áll.

— **Tűzvész.** Nagy tűz volt 27-én *Munkácsos* A. színház és a városába közelében egy korosma gyűlt ki s pár perc alatt nyolc épület állt lángban; az egyik épületben nagy mennyiségű olaj és petroleum volt hordókban, amelyek hatalmas dördülésekkel föltorbantva a Hid-utcat egész lángtóval árasztották el. Szerencse, hogy szélcsend volt s így a szörnyű elemek végre egy nagy tűzfal gátat vetett.

— **Meggyilkolt vállalkozó.** *Sátorfalja-Ujhelyről* táviratozzák: *Lukovics* József vállalkozót, a nemrég Amerikába szökött Hleba itteni építési vállalkozó volt társát, *Csipó* Mihály kőműves ma agyonszúrta, mert Hlebánál volt követelését vonakodott kifizetni. A gyilkost elfogták.

— **Tánomulatság.** A *Barátság-köre* szeptember 7-ikén, vasárnap a régi lövőde helyiségeiben hangversenyyel és szinelgáddal egybekötött tánomulatságot rendez. A mulatság 8 órakor kezdődik.

— **Életuntak.** Tegnap délután a Baththyány-utca 6. számú ház kapujában melbelőtte magát *Pallermann* károly pékéség. Veszedelmes sebével a Szent János-kórházba vitték. — *Molnár* János vasöntő-ségéd a lakásán melbelőtte magát. A Rókusban ápolják.

— **Cigányzene a Telefon Hírmondóban.** Ma esti cigányzene követésével kellemes szórakozást nyújt előfizetőnek a Telefon Hírmondó. Nyolc órakor megszólal a Hírmondó rádiója s ki sem mondva ottmóról, pompás cigánymuzsikát hallhatunk az aznunkel egészen 11 óráig. E cigányzene-átvitelt az Emke-kávéházból közvetíti a Telefon Hírmondó. E zenéről azonban megszaktált szened 8 óra 15 perckor, mikor a külföldi törszdelárlatokat olvastaja fel a beszélő újság és fél 10—10 óráig, midőn az est folyamán érkezett legújabb hírek felolvasása van napirenden.

FŐVÁROS

(*) **Az Andrásy-szobor helye.** Az Andrásy-szobor helyéül tudvalevőleg a Báthory-utca és az országház déli homlokzata tengelyvonalának keresztelését tűzték ki. A teret természetesen szabályozni kell. A mérnöki hivatal három tervet is dolgozott ki. A középítési bizottság azt a tervet fogadta el, amely a teret parkszerűen képezi ki. A közmunkatanács azonban tegnapi ülésén egyik tervet sem fogadta el, mert szerinte a terv nem alkalmas arra, hogy az impozáns szobor megfelelően érvényesüljön. A szobrot ugyanis nem a tér közepén, de csaknem a szélén állítják föl s azért a közmunkatanács azt kívánja, hogy a teret a Duna felé is parkozzák, a Rudolf-rakparti utat pedig a Géza-utcaól az országházig színessékké meg. Az egyes utók rendezését sem tartja szerencsésnek s azért a közmunkatanács új tervet dolgozott ki szélesebb térrel és szélesebb utcákkal. A tervet hozzájárulás végett megküldték a fővárosnak.

(*) **Adókvívetés.** A VI. kerület A. adókvívét-bizottsága kedden 4014—4019, szerdán 4020/2/a/b—4024, pénteken 4025—4032, szombaton 4034—4065 hrsz. házakban lakóknak ill. osztályu kereseti adóját tárgyalja.

SZÍNHÁZ, ZENE

— **Városligeti Szinkör.** Jókdevtől és tapstól hangos előadás zajlott le a Városligeti Szinkörben, ahol Ujházi ma lejezte be ezidei vendégszerelését. Utolsó vendégjátékául a kitűnő művész az *Országgyűlési szállást* és a *Kölesönkért feleséget* választotta, mindkét darabban briliáns humorral játszott. A meleg ünneplés, amelyben ma a mester részeseült és általában az a széleskörű érdeklődés, mely minden egyes vendégjátékára iránt nyilvánult, ékesen szóló bizonyítéka annak, hogy a Városligeti Szinkörben nemcsak a nyárias darabokat tudják méltányolni. A közönség egészen megtöltötte a szinkört és elárasztotta Ujházi a szeretet és hódolat minden jelével. — A délután színrekerült *Vasgyárosban* Claire szerepét Föld Irén adta mélyesség drámai erővel. Erre az alkalomra is tett ház gyűlt össze, amely tüntető tapsaival elárasztotta a teljes tehetőségű, fiatal művésznőt.

— **Verdi-színház Milanóban.** Milanóban szeptember közepén új színház nyílik meg, melynek *Po-liteama* Verdi lesz a neve. A színház háromzer nézőt fogad be és *Verdi*: *Troubadour*-jával nyitják meg.

TUDOMÁNY, IRODALOM

— **Mikor született Lenau?** Az Uj Idők e heti számában közli Lenau Miklós születési bizonyítványát, amelyből kiténik, hogy a költő nem augusztus 13-án született. Egyébb aktualitásokban is bővelkedik az Uj Idők. Bemutatta Bíró Lajos új-guineai barátai körében, a versei királyszobor-leleplezéséről, a kolozsvári Máttyás-szoborról, a Ludovika ünnepéről, a boer vezérek augusztus 17-iki látogatásáról Edvárd király hajóján aratási jelenetekről, a Kaukázusból stb. hoz igen érdekes képeket, Tóth-Molnáról Frurályó címen eredeti rajzot hoz és bemutatja Lauka Gusztáv arcképet. Szövegismébe Nagy Endre regényt, Tömörkényi István és Tábori Róbert novelláit, Martos Ferenc verset, Lyka Károly, Igric, Lányi Zsigmond, Keve, Lucian, Tüzz Antal társadalmi. humoros és ismeretterjesztő cikkeket írtak. Az Uj Idők előfizetési ára negyvedrre 4 korona.

— **Kossuth Lajos élete, működése és halála.** *Gracza* György, az ismert jeles írónak ily című munkája most jelent meg a második kiadásban, amelyhez az előző Kossuth Ferenc írta. *Gracza* György volt az első, aki még a kilencvenes évek elején Kossuth életéről megírta: de ez előírás csak Kossuth 80-ik életévét terjedt, s így csonka volt. *Gracza* most kiegészítette művét, belefoglalva a Kossuth halálát is. Így aztán születésétől kezdve egész temetéséig tisztá képt nyervek Kossuth tüneményeszerű életpályájának. A kötet díszesen állította ki a Lampel R. (Wodia-

ner F. és fia) könyvkereskedés, ahol a könyv finomabb kiadásban 5 korona, egyszerűbb kiadásban 3 koronáért kapható. Az értékes történelmi munkáinak, főképp most, Kossuth századi születésnapjának ünnepeirei alkalmából bizonyára nagy kelendőségre lesz, mert emlékszem, felolvasások tartásához csaknem nélkülözhetlen forrásunka.

○ **Segélynyújtás baleseteknél.** Dr. Marton Sándor, a budapesti tőzsde és a kerületi belügyegyházpénztár orvosa, *Segélynyújtás és óvó-intézkedések baleseteknél és üzemi meglepetéseknel* címen nagyon érdekes és lélegzéstől kényvet írt, amelyet nem gyűzők eléggé figyelmébe ajánlani egyrészt a művelt polgári családoknak, amelyeknek körében a mentés ügyét még mindig nem karolták jól eléggé, másrészt a munkásoköröknek, amelyekre nézve valóságos áldás ez a könyv. A munka első része a baleseteknél követhető segélynyújtást ismerteti, röviden és objektíven, olyan átlátszó egyszerűséggel, hogy a laikus föltétlenül eligazodik rajta! Röviden ismertelve van ebben az első részben az ember élettana és bonctana s a szöveg közé nyomott jó képek biztos magyarázatot adnak a különben is világos szöveghez. A munka második része az, amely különös figyelmet és méltánylást érdemel. A szerző a nálunk olyannyira elhanyagolt ipari higiénia kérdéseivel foglalkozik s valóságos utóőr munkát végez. Munkáinakat keserversé életünkön alig figyelmezteti valaki azokra a veszélyekre, melyek teszi épségét érthetik s melyek szüntelenül lesekednek reá. Munkáink nevelésénél nagy szükség van az ilyen népszerű és világosan áttekinthető művekre s értékes szociális munkának kell tekintenünk a Marton Sándor munkáját, aki erre a fontos tisztségére tereli azokat a figyelműt, akik a munkások létérdekeinek őrizetére vannak hivatva. Az a nagy szeretet, amelyvel a munkások érdekei iránt viselkedik a szerző, munkáját nemcsak gyakorlati értékűvé, hanem előkelővé is teszi s indokoltá azt a kívánságot, hogy minél nagyobb körben olvassák a művet. A mű ára egy korona s kapható a szerzőnél és Schottlala Ernő kiadónál, Andrassy-ut 2.

○ **Jegyzőkönyv az elemi iskolai tanítók részére,** az 1902—1903. tanévre. Hájós Mihály ügyes-íróvárosi tanító noteszében három napló van, az elemi iskola, az ipariskola s az ipariskola rajzoktatás részére; további tartalma: napjegyzék, iskolai szünnapok, Magyarország kultúrája, az elemi iskolai év, az új tanterv, egyesületeink, a fővárosi elemi iskolák. Omitat, érdekes számok és órárend. Megrendelhető I. koronáért Adám Herman könyvnyomdájában, (Krisztina-körút 85—87.)

○ **Közös pályázat.** A Kézán-pályázat eredményéről a Tudományos Akadémia november 24-iki összes ülésén tesznek jelentést. Eddig összesen kilenc pályamunka érkezett be, amelyek V. István és III. Endre királyok korából merített drámák. A pályamunkák megbírássára az Akadémia *Gyulai Fált, Heinrich Gusztávot és Herzog Ferencet* küldötte ki.

○ **A Bekény család története.** Kilián utóda budapesti könyvkereskedőnél a *Mokfajvi Bekény család leírása és története* című mű jelent meg. Uklevelek alapján tárgyalja ebben dr. Illássy János, az országos levéltár kezelő főigazgatója a család történetét. A művet az 1853-ban kiadott megújított színyomatú címer díszíti. Ára 6 korona.

○ **6 nem féltékeny.** Regény egy kötetben, az Egyetemes Regénytár sorozatában. Singer és Wollner kiadásában jelent meg. Gyp pompás regénye piros vászonkötésben csakis egy korona.

○ **Denes Olga,** írta *Lang el* Laura. Kiadják Singer és Wollner az Egyetemes Regénytárban és a kötet ára piros vászonkötésben egy korona.

SPORT

* **Labdarúgás.** Bekészöntött a football-szezon s elsőnek a bécsi és budapesti *Ramblerok* mérték össze erejüket. A *Ramblerok* az összes csapatok legjobbjaiból vannak összeválogatva s így a mérkőzés igen érdekesnek ígérkezett. Nem esoda tehát, hogy a tribünökön szép számú közönség sereglett össze, míg az olcsóbb helyek tömve voltak.

Öt órákor adta meg a je *Herzog* bíró s kezdetét vette a mérkőzés, amelyben a magyarok a nap ellen is küzdöttek, a mellett, hogy méltó ellenfeleket találtak a bécsiekben. A labda váltakozva került egy magyar mint az osztrák területre s bár a mieink többször erős rohamot intéztek a bécsi kapu ellen, nem sikerült goalt elérniük s az első felidő végével az arány 2:3 corner volt a bécsiek javára.

A második felidőben a bécsiek erős támadással futnak a magyar kapu felé, de a kiválóan ügyes *Wagner* rögtön visszatér a másik területre. Kevés csatározás után *Pokornyhoz* kerülvén a labda, oly ügyesen rugja a kapunak, hogy *Blasny* nem tudja kivédeni s riadó éjjen-kisérlettel gurul be a szezon első magyar goalja a bécsi kapuba nem egészen két perc alatt. A játékok a felállás után a legnagyobb élénkséggel folytatták s a bécsiek nagy erőfeszítéssel igyekeznek visszaadni a kapott goalt, azonban úgy látszik, hogy a mieinknek sikerül még egyet adni, mivel folytonosan támadják a bécsi kaput s nem egyszer van sikersego a kapusnak minden ügyességére, hogy az erős lövéseket kivédje. Az öt percben etkeredőten küzd mind a két fél, midőn egyszerre Hájós segítségével *Pokorny* ismét „benyomta” a labdát. A közönségen valóságos ex-

tázis vett erőt s a játék végeztével lelkesen üdvözölték minden magyar játékos, különösen a Bécsből lejött *Wagner* aki mint hátvéd felülmúlhatlan. Ezel a szép diadalnál nyílt meg a football-versenyek szezonja.

* **Atletikai viadal.** A Pozsonyi Torna-Egyesület a kiállítás alkalmából Pozsonyban, szeptember 21-én nemzetközi atletikai viadalt és football-match-t rendez.

* **A baden-badeni meeting.** A nemzetközi versenyek mai utolsó napjén jobban díjazott futam került döntésre, amelyek közül bennünket különösen a nagy akadályverseny és a *Fremersberg gátverseny* érdekel. Mind a kettőben futott lovunk és az előbbi meg is nyerte a magyar *Da kommt sie*, amely ezzel megismételte *Habélyen* rekordját. A gátversenyben is elég szépen szerepelt a magyar tenyésztés, amennyiben *Couleur* a második helyet foglalta el a francia *Manusert* mögött. A másik két verseny idegen konkurrens nemléteben német lö nyerte meg. A részletes eredmények a következők:

Prinz Hermann von Sachsen Weimar Memorial Díj 16 000 márká. Távoiság 2000 méter. **Prinz Hamlet** (Clemenson) első, **Draga** (Martin) második, **Manhattan** (Jones) harmadik. Totalizátor: 10: 27.

Kinosem Rennen. Díj 8000 márká. Távoiság 1200 méter. **Eoola** (Clemenson) első, **Liebesriter** (Lister) második, **Trojaner** (Martin) harmadik, **Algold** (Jones) negyedik. Totalizátor: 10: 15. Helyrefogadások: I. 20: 20, II. 20: 20.

Grosse Badener Handicap Steple Chase. Díj 20 000 márká. Távoiság 6000 méter. **Mr. White Da kommt sieje** (Sliun) első, **Mme Ricotti Gratiaja** (Colher) második, **Andersen Sportsmanja** (Martin J.) harmadik. Azután **Risk**, **Ecureuil**, **Scotch Moor**, **Old Chap** II, **Siegwart**, **Falerno**, **Assur**, **Angebende**, **Löwo**. Totalizátor: 10: 30. Helyrefogadások: I. 20: 24, II. 20: 26, III. 20: 22.

Fremersberg Hürden Handicap. Díj 8000 márká. Távoiság 2000 méter. **Mons Fischel Manusertje** (Clay) első, **Mr. White Couleurja** (Sliun) második, **Crispi** (Lippold) harmadik, **Karapate** negyedik. Azután **Cuckney**, **Physik**, **Lundi**, **Abendsonne**. Totalizátor: 10: 18. Helyrefogadások: I. 20: 20, II. 20: 20, III. 20: 20.

Az utolsó nap.

Budapest, augusztus 31.

Őszi sötétség berult már a versenytérre, mikor *Picador* hosszakkal bevágatott elsőnek azután hatalmas raban ki az utóira tódult a közönség, a fiakkerek tovaszáguldoztak, — és ezzel vége a nyári meetingnek. Mint őszszel hervadt levelek az erdőt, tépett ticketek borítják a versenytérrel, emlékei annyi letrött reménynek.

A nai nap szenzációja a *Királydij* volt, melyet *Marathon* nyert meg igen könnyen, míg *Hazaft*, a hatalmas favorit harmadik helyre szorult a pompásan futó *Bergeret* mögött. A többi sehol sem volt. A versenyek részletes eredménye:

I. **Nyeretlenek díja.** Díj 3000 korona. Távoiság 2000 méter. **Gróf Forgács S. Pázmánja** (Bonta) első, **Fuss** (Adams) második. Több lö nem jutott. Totalizátor: 10: 11.

II. **I. osztályú eladóverseny.** Díj 4000 korona. Távoiság 1600 méter. **Szemeró M. Perlasza** (Bonta) első, **Ugyanaz** (Adams) második, **György lovag** (Smejda) harmadik, azután **Midás** és **Sternbusk**. Totalizátor: 10: 23. Helyrefogadások: I. 50: 66 és II. 50: 76.

III. **Erzsébet Királyné-díj.** Tiszteletdíj 4000 korona értékben és 50.000 korona az elsőnek, 6000 korona a másodiknak, 3000 korona a harmadiknak. Távoiság 2000 méter. **Gróf Degenfeld I. Marathon-ja** (Rüssel) első, **Bergeret** (Gray) második, **Hazaft** (Taral) harmadik. Azután **Ka' Gali**, **Kissme**, **Durban**, **Bevedere** és **Nunquam dormio**. Totalizátor: 10: 46. Helyrefogadások: I. 50: 80, II. 50: 112, III. 50: 88.

IV. **Nursery-beaten-handicap.** Díj 3000 korona. Távoiság 1000 méter. **Schosberger L. Herminaja** (Holmes) első, **Marcheuse** (Huxtable R.) második, **Bon soir** (Bulford S.) harmadik, azután **Aha**, **Alfonso**, **Faullieschen**, **Takács**, **Madrid**, **Cipás**, **Marignac**, **Rusalka**, **Lopéde Vega**, **Netelejos**, **Speranza**, **Rama thuri**, **Lehel** és **Világos**. Totalizátor: 10: 68. Helyrefogadások: I. 50: 130, II. 50: 316, III. 50: 272.

V. **Két évesek eladóversenye.** Díj 2000 korona. Távoiság 1000 méter. **Gróf Trautmannsdorff L. Frag' nichteje** (Krouth) első, **Eleg** (Bonta) második, **András** (Koblosek) harmadik. Azután: **Figyelem**, **Agnes**, **Vadono**, **Kis bögre**. Totalizátor: 10: 107. Helyrefogadások: I. 50: 116, II. 50: 74, III. 50: 100.

VI. **Eladók handikapja.** Díj 1000 korona. Távoiság 1000 méter. **Krausz L. Tuboicamja** (Slack) első, **Felicitás** (Maino) második, **Ne engedj** (Bonta) harmadik. Azután **Mr. Jumping**, **Tó-Almás**, **Pityke**, **Bence**, **Sunár**, **Buzalka**, **Fakati**, **Vengeance**, **Különo** II. Totalizátor: 10: 29. Helyrefogadások: I. 50: 58, II. 50: 238, III. 50: 306.

VII. **Beaten-handicap.** Díj 3000 korona. távoiság 2000 méter. **Mravik P. Picadorja** (Russe) első, **Bordereau** (Bonta) második, **Rumbold** (Gray) harmadik. Azután: **Cserháti Biztos**, **Amras**, **Flageolet**, **Mad Girl** és **Wawel**. Totalizátor: 10: 46. Helyrefogadások: I. 50: 102, II. 50: 174, III. 50: 143.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Megrálgalmazott polgármester.** *Orbán* Lajos halasi megáznó, aki föltt már egvívben, *Vári Szabó* István halasi polgármester ellen elkövetett rálgalmazás miatt, ítélkezett a bíróság, tavaly tavasszal uiabb beadványt intézett Halas város képviselőtestületéhez, melyben *Vári Szabó* István polgármestert és vele együtt az egész városi tisztikart adópézeket hivatali eliskasztásival, hivatali visszázóléssal, hüiten kezeléssel, közokirattalmissal vádolta meg. Mint-hogy a bit-onyítás során ezek a tényállások nem nyertek beigazolást a megvádot polgármester és a tisztikar bünyvái feljelentést tettek *Orbán* Lajos ellen a kalocsai törvényszéknél nyilvános rálgalmazás miatt. A kalocsai törvényszék *Bohuniczky* Odón táblabíró elők-tésével tegnap tárgyalta ezt a rálgalmazási ügyet. *Orbán* Lajost, a tárgyaláson összes állításait fenn-lartotta. A kihallgatás során vádolt előadta, hogy a polgármester öt folytonosan üldözi és többek előtt úgy nyilatkozott, hogy nemcsak hogy nem fogja őt segíteni, de még azt a keveset is elveszi tőle, amije még van. A polgármester tagadta vádolt előadását és kérte a törvényszéket, hogy nyuitson segítséget az igazságszolgáltatás a közigazgatásnak ilyen gyalázatos rálgalmazásokkal szemben. A törvényszék pótvizsgálatot rendelt el az ügyben, egyszerűsind elrendelte vádolt elmebeli állapotának megvizsgálását is.

Nyíltér.

50 filléért
50.000
korona ért. nyerhető a
Pozsonyi Kiállítási Sorsjáték
Szeptember 21-iki húzásban.
Sorsjegyek darabonként 50 filléért mindenütt kaphatók.
Megrendeléseket a pénz előleges beiktidése ellenében pon-tonon eszközöl a
KIÁLLITÁSI SORSJÁTÉK IRODA
Budapest, V., Nádor-utca 16. szám.

THE MUTUAL
new-yorki életbiztosító-társaság.
A társaság vagyona:
1898. dec. 31-én 1,437,913,603 frank
1899. „ 31-én 1,563,961,000 „
1900. „ 31-én 1,687,840,168 „
1901. „ 31-én 1,828,181,200 „
Magyarországi vezérigazgatóság:
Budapest, IV., Károly-körút 26.

(Az e rovat alatt közölteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

VIDÉK

— (A **temesvári erődítmények**) A hadügy-miniszter leiratot intézett a hadtestparancsnokságokhoz, amelyben az erődítmények felhagyását, illetve a város által elvállalt új katonai épületek építését két évre elhalasztja. Az építkezésnek kétféle forrás költségvetéssel ez évben kellett volna kezdődnie.

— (A **zentai vashíd**) A zentai vashíd ügye gyorsan közeledik a megvalósulásához. Zenta város képviselőtestülete a napokban közgyűlést tartott, melyen *Dudás* Lajos polgármester beszámolt az egész Tiszavidéket közvetlenül érdeklő fontos hidgyűrl. Jelentése szerint a vashidra vonatkozó elabóratumot a kereskedelmi miniszteriumból a pénzügyi miniszteriumba tették át, ahol most a kérdés pénzügyi részét tanulmányozzák. A polgármester jelentése kapcsán *Ervághelyi* Menyhért városi bizottsági tag utal arra az öröndetes körülményre, hogy a hidgyűrlnek kedvező elintézésé főleg *Latmovics* Pál érdeme,

Soh, J. Pusztá-Potény. 1. A B. K. előfizetési ára egy évre 40 korona, kiadóhivatala: Kerepesi-ut 54. A pályázatok részletesen benne vannak, mi kivonaton szoktuk közölni. 2. Csak mult időben használták. Jelen időben csak akkor, ha igekötője van, például: hozzászokom, megszokom.

V. M. Zilah. 1. Erdős Renée verseiből legközelebb új kötet jelenik meg. Az első kötet ára két korona, megrendelheti Singer és Wolfner könyvkereskedésében (Andrássy-ut 10.) 2. A kuplé szövegét Bárd Ferencz (Kossuth Lajos-utca) szerzeheti meg.

F. O. Prága. Méltóztassék megírni, hol olvasta azt a nevet, akkor talán megtudhatjuk. Mert eddig ismeretlen előttünk.

Sz. K. Munkács. 1. A tandíjból nem, csak a szigorlat-díjból részesednek. 2. Szabadságon van, ez idő szerint Beyreuthban. 3. Szabadságon vannak.

F. I. Nappal persze hogy szabad. Mindenesetre tartózkodással legyen iránta.

T. I. (Vadrósdák.) A sablon bélyege erősen rajta van a mesén is, a megírásán is. Nem közölhetjük.

K. F. (Szokratesz.) Biztató kísérlet ez is, de nem üti még meg a mértéket. Az elismerést az illető üdvözlésével viszonyozza.

R. J. Bécs. K. = Kabos Éde; S. = dr. Soltész Adol; -zi és om. = Erődy Miksa; N. = Pásztor Árpád; H-u = Hajdu Miklós; f. = Fáy Béla.

S. B. Igló. A támadást rektifikáló nyilatkozatok során visszavonták. Az eset öleleveníetésére nincs tehát semmi ok se.

Kiváncsi. Ártatlan passzió a levelezőlappal való kedveskedés, megteheti.

W. F. Farhasgyepű. Ha az illetékes közigazgatási hatóság előtt tanukkal tudja beigazolni, hogy gyermekébe óta mindig azt a nevet használta s azon a néven is ismerték, esetleg kiigazítatják az anyakönyvet.

P. M. Csiz. Kivételes esetekben ha valamely döntő okot tud felhozni, meg szokták adni az engedélyt. Mellékelni kell a születési, esketési és illetőségi bizonyítványt.

K. S. Nincs naphoz köve. Méltóztassék a bizottság irodájához fordulni, IV. Hal-ter 6. sz. a.

K. M. Belgrád. 1. A Gabelsberger-Markovich-féle gyorsírás. Megkaphatja bármely könyvkereskedésben. 2. Gyorsírászi lapok.

H. L. Husz. 1. Kolozsvár város polgármesterei hivatalánál megtudhatja. 2. A vármegyei levéltárban megadják a szükséges felvilágosítást.

U. S. Varanno. Csak a válás- és közoktatásügyi miniszter kivételre engedélyvel teheti le.

G. J. Makó. Jóbarátai adják neki ezt a bebeczó nevet.

S. F. Budapest. Alkalmadtán főhasználnák az adatokat.

Fh. M. Szent-Gothárd. Nem ugyanazok.

K. J. Szolnok. A címzetek iránt való udvariasságból írják németül s hasábosan közölik a magyar szöveget.

K. D. Ocsava. Egész biztosan emlékezünk, hogy válaszoltunk a levelére, arra azonban már nem emlékszünk, mit kérdezett. Ha még egyszer megírja, másodszor is megadjuk a választ.

F. D. 1902. 1. Léteznek. 2. Visszaható erővel nem bír. 3. Ha az illetékes hadkiegészítő-parancsnoksághoz folyamodik, ez év októberében is bevonulhat.

W. S. Forri-Encs. Méltóztassék az iskola igazgatóságához fordulni, ahol a fut beiratni kívánja. A beiratás szeptember első napjaiban van. Be kell mutatni a tanulmányi, születési és szegénységi bizonyítványokat.

Dr. B. L. Bécs. Csatolandók a születési és illetőségi bizonyítványok. Közvetlenül is felküldheti a helyigminisztériumban.

G. D. Budapest. Mindig az illetőségi helyére toloncoltatják az illetőt, akárhol van is állandó lakása.

Sz. J. Porta-Orient. Sz. Nográll Janka urnához, a tanfolyam vezetőjéhez tessék fordulni. Mostani címe: Iglóifüred.

Dr. T. F. N.-Bogán. Sz. Gy. lakása IV. Keoskeméti-utca 14. (Geist-ház). P. E. lakása Karczag.

K. J. Pápa. Méltóztassék az Országos Zeneakadémia igazgatóságához (VI. Andrássy-ut 67.) fordulni.

S. L. Sopron. 1. Egy évig tart. 2. Ha kauciója van, megnevelhet.

225 260. sz. előfizető. Nagy-Szeben. Fegyvernemet szabadon választhat, a honvédséghez való beosztását is kérheti, de mindebből még nem következik, hogy oda is osztják be. E tekintetben jogai nincsenek.

S. Z. Nagy-Károly. Nem iratkozhatik be, még rendkívüli tanulóknak sem. Előbb le kell tennie a pótvizsgát.

B. L. Esztergom. Az a miniszteri rendelet igenis megvan.

F. K. Budapest. Szabolcska Mihály református lelkész Temesvárott.

Szegedi vasutas. A mérnöki pálya.

Feketerigó. Az a szó egy l-lel irandó.

Sorsjegyek.

F. A. és fia. Madá. 1940/19. Tiszta-Szegedi sorsjegye 240 koronával, 9491/12. osztrák vöröskereszt-sorsjegye 26 koronával, 25556. számú Waldstein-sorsjegye 29 forint 50 krajcárral lett kisorsolva. — A nyereményt kifizeti Szaai és Társa bankháza VII. Erzsébet-körút 12.

H. M. Diecs-Szt.-Márton. 891/48. magyar vöröskereszt-sorsjegye 12 koronát nyert a törlesztőhúzáson.

F. S. Zichyfalva. Elvesztett sorsjegyet törvényes uton megsemmisíthet. Tessék ez iránt ügyvédhez fordulni.

H. Gy. Szamos-Dob, Lelle, L. V. Satropkó, W. V. Rosznyó, H. L. N.-Szt.-Miklós, Soh. A. Bussyháza, K. L. Szerencs, sorsjegyeik nem nyertek.

KRONDORFI A LEGJOBB NYALKAOLDÓ GYÓGYVIZ.

Szalai és Társa bank és váltóüzlete
a m. kir. szab. osztályosbankjének főelöljárója
Budapest, VII., Erzsébet-körút 12.
Vasz és elad sorsjegyeket, óriák papírokat és állam-papírokat a napi áron, elad sorsjegyeket részlet-fizetésre, ellenőri a sorsjegyek huzásait, beváltja a kisorsolt sorsjegyeket és az esedékes szelvényeket. — Pénzkölcsönt nyújt mindenféle sorsjegyekre és értékpapírokra.

Napirend.

Naplár. Hétfő, szeptember 1. — Római katolikus: Egyed ap. — Protestáns: Egyed. — Görög-orosz: (augusztus 19.) András. — Zsidó: Áb. 29. — Nap két: 5 óra 3 percor. — Nyugszik: 6 óra 23 percor. — Hold két: 4 óra 3 percor este. — Nyugszik: 5 óra 41 percor délután.

A miniszterek nem fogadják.
Nemesi Múzeum. Állattár, nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig. — Többi tárai 1 korona belépődíjjal tekinthetők meg.

Telencsögai Iparmúzeum. Nyitva délelőtt 9—1 óráig.
Nemesi Szalon állandó kiállítása (Ferenccsek-tere 9. sz.) d. e. 9 órától este 6-g. Belépődíj 50 fillér.

Az Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10—12-g.
Múzeumi könyvtár d. e. 9—1 óráig.
Statisztikai hivatali könyvtára délelőtt 10—1 óráig.
Mentőegyesület helyisége a Markó- és Sölyom-utca sarkán, reggel 8 órától este 6-g.
Egyetem fiúcsokart az Üllői-uton délelőtt 7 órától 12 óráig és d. u. 2 órától 7 óráig.

Közlekedési Múzeum a Városligetben délelőtt 9 órától 12 óráig.

Állatkerti Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakönyvtár és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténet-gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az új levetédség árusításokat is eszközöl) a városligeti iparcsarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A kilölti kiállítások központi üzletvezetősége (Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság) V., Váci-körút 32. szám alatt.

Közigazgatási hatóságok s azok tisztviselői részére nélkülözhetetlen kézikönyvek!

Az Athenaeum r. társ. kiadásában a következő közigazgatási munkák jelentek meg:

DÁRDAY SÁNDOR.
Közigazgatási törvénytár.
Második kiadás.
A fennálló Törvények, Rendeletek- és Döntvényekből rendszeresen összeállítva.
Nyolcz kötet és Tárgymutató, valamint két pótkötet.
Ára tizenegy vászonkötésben 116 korona.

Az állami számvitelről
szóló 1897. évi XX. törvényzikk, annak története, az indoklása és végrehajtási utasítása.
..... Közreboacsátja:
Dr. FALUSSY GUSZTÁV.

Második kiadás. Ára 9 korona.
Magyar közigazgatási jog kézikönyve.
A jogtanulók s egyéb vizsgálati jelöltek igényéhez alkalmazva.
..... Rendszeresen összeállította
FÉSÜS GYÖRGY.
Harmadik átdolgozott és javított kiadás.
Ára 10 korona.

JOGI TANÁCSADÓ.
Segédkönyv a hatóságokkal való érintkezésre, beadványok és okiratok szerkesztésére és a legkülönbözőbb joggyűjtemelemben eljárásra.
Szerkesztette Dr. FODOR SÁNDOR.
Ára füve 8 korona, Tartós vászonba kötve 9 kor. 20 fillér.

Az állami pénztárak szervezete.
Állami pénz- és értékezelés.
Kézikönyv hivatalos és magánhasználatra, roveneselő biztosoknak, közsegeknek, feleknek az állampénztári és adóügyi szakvizsgához.
..... Összeállították és írták:
Haldsz Lajos és Szizgeth J. Ötsef.
Második bővített kiadás. Ára 6 korona.

A közigazgatási hatóságok elé utalt
KIHÁGÁSOK
és az azok körüli
eljárási és pénzkezelési szabályok.
A fennálló törvények, rendeletek és elvi jelentőségű határozatokból rendszeresen
..... Összeállította és magyarázó jegyzetekkel kísérte
Kiss Emil.
Ára füve 20 korona. Diszcs vászonkötésben 24 korona.

A magyarországi NÉPOKTATÁSÜGY
kereskedelmi és ipari szakoktatás
szervezete és közigazgatása.
A kiadóvársra, népoktatási tanintézetekre (első- és felsőbb népisiskolákra, polgári iskolákra, tanítóképző intézetekre) felsőbb leányiskolákra, kereskedelmi tanintézetekre és a vallás- és közoktatásügyi miniszterium hatáskörébe tartozó iparisiskolákra vonatkozó összes
törvények, szabályrendeletek, utasítások, rendeletek, döntvények gyűjteménye.
A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr engedélyével hivatalos források felhasználásával szerkesztették:
Lévay Ferencz, Dr. Morlin Emil, Szuppán Vilmos.
Ára 2 kötetben, angol vászonkötésben 26 korona 40 fillér.
Egy-egy kötet ára 13 korona 20 fillér.

Magyar- és Erdélyországi Telekkönyvi Törvények és rendeletek gyűjteménye.
..... Kiegészítve a legfőbb ítélőszéki döntvényekkel.
Feldolgozta: Dr. PEREGRINYI JÁNOS.
I. rész: (1850—1867.) II. rész: (1868—1885.) III. rész: (1886—1888.)
Ára a három résznek füve 13 korona helyett 8 korona. Három angol vászonkötésben 18 E. 40 f. helyett 12 korona.

A közigazgatási bíróságokról szóló törvény.
(1896. évi XXVI. törvényzikk.)
Ára 2 korona.

A közigazgatási bíróságokról szóló törvény. (1896. évi XXVI. törvényzikk.)
Jegyzetekkel és utmutatóval ellátta: ZABULIK LÁSZLÓ.
Ára 6 korona.

